

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

w sprawie z powództwa I. L.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Izby Skarbowej
w W. i Naczelnika [...] Urzędu Skarbowego w R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 kwietnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt VI ACa [...],

- 1. oddala wniosek dowodowy powoda objęty pismem procesowym z dnia 13 marca 2019 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnosząc o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 kwietnia 2018 r. skarżący I. L. powołał się na istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy w sytuacji, w której w postępowaniu podatkowym nie jest już możliwe wydanie decyzji administracyjnych orzekających o zmianie lub uchyleniu wcześniejszych decyzji orzekających istnienie zobowiązań podatkowych, świadczenie wniesione przez osobę niezobowiązaną może być traktowane jako świadczenie nienależne lub bezpodstawne wzbogacenie (art. 410 w związku z art. 405 k.c.). Konieczne jest także, w ocenie skarżącego, wyjaśnienie, czy gdy strona „(...) nie została wskazana, jako strona czy też, jako adresat decyzji podatkowej (...), to świadczenie przekazane przez nią Skarbowi Państwa (...) jest świadczeniem Skarbowi Państwa nienależnym (...)”.

W toku postępowania kasacyjnego, pismem z dnia 13 marca 2019 r., skarżący złożył wniosek o przeprowadzenie dowodu z przedłożonych dokumentów w celu wykazania, że K. L. nie miała zaległości podatkowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to ma charakter bezwarunkowy i nie zależy od tego, czy określone środki dowodowe mogły być przedstawione na wcześniejszym etapie postępowania. Złożony przez skarżącego wniosek dowodowy podlegał tym samym oddaleniu, jako niedopuszczalny.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka

zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powołanie się w skardze kasacyjnej na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych wariantów interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Przytoczony w skardze problem nie czynił zadość wskazanym wymaganiom. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wyjaśniono, z jakich względów jego rozstrzygnięcie mogłoby przyczyniać się do realizacji publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej; nie przytoczono żadnych wypowiedzi orzecznictwa Sądu Najwyższego ani poglądów literatury odnoszących się do poruszonego zagadnienia; nie sformułowano też możliwych kierunków jego rozstrzygnięcia i przemawiającej za nimi jurydycznej argumentacji. Co więcej, zagadnienie zostało zredagowane ogólnikowo, bez odniesienia się do konkretnych miarodajnych *in casu* unormowań prawa podatkowego i wyjaśnienia ich związku ze stanem faktycznym sprawy. Dostrzec trzeba w tym kontekście, że wysokie wymagania wiążące się z redakcją skargi kasacyjnej, w tym wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, wiążą się z ustanowieniem w postępowaniu

kasacyjnym obowiązkowego zastępstwa stron przez adwokatów lub radców prawnych (art. 87¹ k.p.c.), które w założeniu powinno gwarantować konieczny w tej mierze poziom fachowości.

Niezależnie od tego, należało zauważyć, że w motywach zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny nie przyjął, by upływ terminów określonych w prawie podatkowym wykluczał wystąpienie z żądaniem określonym w art. 405 w związku z art. 410 k.c. dotyczącym równowartości zapłaconych nienależnie – w ocenie powoda – świadczeń podatkowych. Uznał natomiast, że dopiero decyzja, z której wynikałoby, że podatek od towarów i usług został zapłacony nienależnie, względnie powinien podlegać zwrotowi, mogłaby pozwolić na realizację roszczenia, o którym mowa w art. 410 § 2 k.c. Do stanowiska tego w ogóle nie odniesiono się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, tymczasem ocena ta miała istotne znaczenie z punktu widzenia kierunku rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego.

W kontekście okoliczności sprawy podkreślenia wymaga również, że jakkolwiek w judykaturze Sądu Najwyższego nie wyklucza się zastosowania przepisów kodeksu cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 i n. k.c.) do rozliczeń wynikających z nienależnie uiszczonych należności publicznoprawnych, to jednak dotyczy to tylko takich sytuacji, w których rozliczenia te nie są wyczerpująco unormowane przy pomocy instytucji specyficznych dla prawa publicznego. Odwołanie się do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (nienależnym świadczeniu) nie może bowiem prowadzić do korygowania rozstrzygnięć ustawowych wynikających z tych przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 364/10, niepubl. oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2001 r., II CSK 33/99, niepubl., z dnia 21 października 2008 r., II UK 71/08, OSNP 2010, nr 7-8, poz. 104, z dnia 24 stycznia 2013 r., V CSK 63/12, niepubl. i z dnia 9 marca 2018 r., I CSK 295/17, OSNC-ZD 2018, nr 3, poz. 49). Stanowisko to zostało w całości pominięte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 oraz art. 98 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.